

Budget 2023-2026

Budget 2023-2026	0
Indledning	1
Oversigt over skatteprocenter/promiller i 2023	1
1. Budgetaftale 2023	2
1.1 Budgetaftalen – oversigt	2
1.2 Budgetaftalen – serviceudgifter	3
1.3 Budgetaftalen – skattefinansierede anlæg.....	5
1.4 Budgetaftalen – øvrige	5
2. Resultatopgørelse 2023-2026	6
2.1 Skatter og tilskud/udligning.....	7
2.2 Skattefinansierede driftsudgifter	7
2.3 Skattefinansierede anlægsgudgifter.....	8
2.4 Jordforsyning, ældreboliger og brugerfinansieret område	8
2.5 Finansposter	8
3. Skatter og tilskud	9
3.1 Valg mellem statsgaranti og selvbudgettering.....	9
3.2 Skatter.....	10
3.3 Generelle tilskud/udligning	13
4. Skattefinansieret drift.....	18
4.1 Serviceudgifterne.....	18
4.2 Øvrig drift.....	21
5. Skattefinansierede anlæg	23
5.1 Anlægsprojekter i 2023-26	23
5.2 Vejledende anlægsramme fra KL.....	24
5.3 Den 10-årige investeringsplan	25
6. Jordforsyning, ældreboliger og brugerfinansieret område	26
6.1 Jordforsyning	26
6.2 Ældreboliger	26
6.3 Brugerfinansieret område	27
7. Finansposterne	28
7.1 Låneramme 2023-2026.....	28
7.2 Afdrag på lån.....	29
7.3 Renter	29
7.4 Finansforskydninger	30

Indledning

De generelle bemærkninger indeholder en overordnet beskrivelse af Randers Kommunes budget for 2023-26 og de forudsætninger, der ligger bag.

Bemærkningerne er opdelt i følgende afsnit:

1. Budgetaftale 2023
2. Resultatopgørelse 2023-26
3. Skatter og tilskud
4. Skattefinansieret drift
5. Skattefinansieret anlæg
6. Jordforsyning, ældreboliger og brugerfinansieret område
7. Finansposterne

Hertil kommer selve budgetaftalen for 2023-26 samt en række oversigter (hovedoversigt, sammendrag, bevillingsoversigter, artsoversigt og investeringsoversigt).

Det samlede budgetmateriale består af følgende tre dele:

Budget 2023-2026 – generelle bemærkninger til budgettet, aftaletekst og diverse oversigter.

Budgetbemærkninger, del 1 – formålet med del 1 er at give et hurtigt overblik over hvert politisk udvalg og bevillingsområde. Det består af en kort beskrivelse af området, hovedtal for budgettet på drift og anlæg i de fire budgetår samt en aktuel økonomisk status på området.

Budgetbemærkninger, del 2 – giver en mere grundig beskrivelse af området og dets forudsætninger – herunder tildelingsmodeller og demografireguleringer. Desuden gives en grundig beskrivelse af udvalgenes anlægsbudgetter.

Materialet kan findes på kommunens hjemmeside www.randers.dk på undersiden "Om os" og dernæst økonomi/budget.

Oversigt over skatteprocenter/promiller i 2023

Beskatningsprocent	25,80
Grundskyldspromille	27,93
Kirkeskatteprocent	0,89
Dækningsafgift af forretningsejendommens grundværdier, promille	6,20

1. Budgetaftale 2023

Den 23. september 2022 blev der indgået aftale om budget 2023-2026 for Randers Kommune mellem partierne Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Dansk Folkeparti og Radikale Venstre.

Selve budgetaftaleteksten er gengivet som bilag. Nedenstående tabeller viser ændringerne som følge af budgetaftalen – fordelt på henholdsvis drift, anlæg og finansiering.

Først vises en oversigtstabel, og dernæst specificeres de enkelte ændringer nærmere. Alle ændringerne i budgetaftalen er i forhold til det basisbudget, der blev fremsendt til byrådets 1. behandling af budgettet.

1.1 Budgetaftalen – oversigt

Nedenstående tabel indeholder en oversigt over ændringerne som følge af budgetaftalen for budget 2023-2026:

Ændringer som følge af budgetaftalen (1.000 kr.) 2023 PL	2023	2024	2025	2026
Skatter og tilskud i alt	0	-10.000	-10.000	-10.000
Serviceudgifter	28.080	12.991	3.943	5.205
Øvrig drift	0	325	0	0
Driftsudgifter i alt	28.080	3.316	-6.057	-4.795
Renter	0	367	416	403
Skattefinansierede anlæg	26.000	19.900	23.400	12.242
Resultat af ordinær drift og anlæg	54.080	23.583	17.759	7.850
Optagne lån	-13.000	-1.995	0	0
Afdrag på lån	0	365	489	500
Finansforskydninger	1.000	0	0	0
Kassebevægelse i alt	42.080	21.953	18.247	8.350

(- angiver mindreudgift/merindtægt)

Nedenfor specificeres ændringerne vedrørende service og anlæg, mens øvrige ændringer beskrives samlet i afsnit 1.4.

Udover ændringerne som følge af budgetaftalen, er der en række øvrige ændringer, som påvirker udviklingen på de enkelte områder over årene. Blandt de store poster kan her nævnes demografireguleringer, de nye effektiviserings-/besparelseskraav vedrørende 2024-26 samt udmøntningen af beslutningen om ingen prisfremskrivning af budgetterne til varekøb og tjenesteydelser.

Disse ændringer er beskrevet indgående i budgetbemærkningerne for hvert bevillingsområde.

1.2 Budgetaftalen – serviceudgifter

Nedenstående tabel viser ændringerne i serviceudgifter som følge af budgetaftalen 2023-2026:

Ændringer på serviceudgifterne som følge af budgetaftalen (1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Økonomiudvalget				
Byggesagsbehandling forlænges til 2024		2.000		
Eksterne konsulenter - forudsat reduktion	-514	-514		
Natteravnene	25	25		
Randers Festuge	150	150	150	150
Reduktion administration		-1.500	-1.500	-1.500
Socialområdet - økonomisk handleplan 2023-2026	700	700	700	700
Økonomiudvalget - finansiering demografi børn	-9.410	-9.410	-9.410	-9.410
Økonomiudvalget - finansiering demografi omsorg	-26.123	-26.123	-26.123	-26.123
Økonomiudvalget - finansiering demografi social	-12.237	-12.237	-12.237	-12.237
Børn og familieudvalget				
Delvis indregning af ledelsestid i normeringer		-375	-375	-375
Demografi - småbørn	9.410	9.410	9.410	9.410
Eksterne konsulenter - forudsat reduktion - BS - BØRN	-80	-80		
Fastholdelse af målsætning om andel pædagoger		3.088	4.188	5.300
Ledelse på daginstitutionsområdet	933	-4.000	-4.000	-4.000
My Way	1.300			
Beskæftigelsesudvalget				
Kronjyllands Veteraner	150			
Socialudvalget				
Blå Paraply	150	150		
Demografi - socialområdet	12.237	12.237	12.237	12.237
Ferie camp	500			
Frivillighedsværket - reduceret tilskud	-500	-500	-500	-500
SAM-foreningen	575			
Selvhjælp Randers	230	230		
Socialområdet - økonomisk handleplan 2023-2026	5.100	5.100	3.600	3.200
Miljø og teknikudvalget				
Bustrafik - pensionistkort tilbagekøb		1.500	1.500	1.500
Flyveplads - red. tilskud tilbagekøb	-150	50	50	50
Kollektiv bustrafik 2023	12.000			
Parkeringsstrategi 2023-24	900	900		
Pulje til klima, natur og miljø	900			
Rengøring skoleområdet	400	400	400	400
Street race - tilskud tilbagekøb		150	150	150
Konsulenter - forudsat reduktion	-75	-75		
Sundheds-, idræts- og kulturudvalget				
Bevæg dig for livet		188	250	
Eksterne konsulenter - forudsat reduktion	-36	-36		
Familieiværksætterne		1.340		

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGET 2023-2026

Ændringer på serviceudgifterne som følge af budgetaftalen (1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Kastalia	60	60		
Kunstgræsbaner - afledt drift		300	200	
Overvægtige børn	100	200		
PREP		160		
Randers Stadsarkiv	700	700		
Spentrophallerne	330	330	330	330
Sundhed - forebyggelse		1.500	1.500	
Omsorgsudvalget				
Demografi - omsorgsområdet	26.123	26.123	26.123	26.123
Eksterne konsulenter - forudsat reduktion	-150	-150		
Klippekort omsorgsområdet	-1.000	-5.000	-2.500	
Omsorgsområdet - rengøring		2.500		
Omsorgsområdet - specialtilbud	700	700		
Showroom velfærdsteknologi	750			
Uddannelsesforløb SOSU, Omsorg		325		
Skole- og uddannelsesudvalget				
Anvendelse af 2-lærerordning skoleområdet		3.000		
Eksterne konsulenter - forudsat reduktion	-120	-120		
FGU - yderligere reduktion af budget		-500		
Fritidsjobprojekt	900			
Mistrivsel børn og unge - særlig indsats	320	320		
Projekt RUN	630			
Specialskole - udskudt besparelse annulleres i 2023	2.427			
Erhvervs- og planudvalget				
Erhvervspuljen - finansiering aftale	-300			
Familiehuset - forlænges til 2023	150			
Reduceret medlemsbetaling BRAA	-200	-200	-200	-200
Vestdansk filmpulje - forlænges 2023	150			
Konsulenter - forudsat reduktion	-25	-25		
I alt	28.080	12.991	3.943	5.205

(- angiver mindredgift/merindtægt)

Tabellen viser, at der som følge af budgetaftalen bevilget 28,1 mio. kr. ekstra til driften i 2023. For overslagssårene 2024-26 er der yderligere bevilget hhv. 13,0 mio. kr., 3,9 mio. kr. og 5,2 mio. kr.

Serviceudgifterne er beskrevet nærmere i afsnit 4.

De enkelte poster er nærmere beskrevet i aftaleteksten. Desuden beskrives ændringerne nærmere i Budgetbemærkninger 2023-2026, del 1 og del 2.

1.3 Budgetaftalen – skattefinansierede anlæg

På det skattefinansierede anlægsområde er der følgende ændringer som følge af budgetaftalen:

Ændringer på skattefinansierede anlæg som følge af budgetaftalen (1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Økonomiudvalget				
Anlægspulje til politisk udmøntning - nulstilles				-20.758
Børn og familieudvalget				
Daginstitutionspadser - øget kapacitet	2.500	2.500		
Ny daginstitution Munkdrup - merudgifter	9.000			
Socialudvalget				
Socialområdets økonomiske handleplan - anlæg		6.500	8.200	5.500
Miljø og teknikudvalget				
Cykelsti Højsletvej	2.000			
Rammebeløb til cykelstier - finansiering	-2.000			
Infrastrukturpulje - videreførelse opsparing				10.000
Kommunikationsindsats Klimabroen	1.000			
Kulturhuset - tagkonstruktion	5.000			
Nørrevangsskolens svømmehal - renovering	6.000	6.000		
Sundheds-, idræts- og kulturudvalget				
Kunstgræsbaner - anlæg		300	200	
Omsorgsudvalget				
Ny boligplan på omsorgsområdet			12.500	12.500
Omdannelse af ældreboliger med kald	2.500	2.500	2.500	5.000
Landdistriktsudvalget				
Områdefornyelse		2.100		
I alt	26.000	19.900	23.400	12.242

(- angiver mindreudgift/merindtægt)

Der henvises til afsnit 5 "skattefinansierede anlæg" for en nærmere beskrivelse af anlægssiden.

1.4 Budgetaftalen – øvrige

Udover ovennævnte ændringer vedrørende service og anlæg er der følgende ændringer som følge af budgetaftalen (jf. tabel i afsnit 1.1):

- **Skatter og tilskud** – der er forudsat en kompensation for kommunernes demografiske udvikling på yderligere 0,6 mia. kr. på landsplan i 2024 og frem svarende til 10,0 mio. kr. for Randers Kommune. Der henvises til afsnit 3 for en nærmere beskrivelse af skatter og tilskud.
- **Øvrig drift** – der er afsat 0,325 mio. kr. i år 2024. Posten vedrører uddannelsesforløb, SUSO, hvor det samlede beløb udgør 0,650 mio. kr. fordelt med 50% under serviceudgifterne og 50% under indkomstoverførsler (øvrig drift). Øvrig drift er nærmere beskrevet i afsnit 4.2 nedenfor.
- **Lånoptagelse** – den tildelte lånedispensation på 13 mio. kr. i 2023 udnyttes og der optages lån på 2,0 mio. kr. vedrørende områdefornyelse i 2024. Som følge heraf er der indarbejdet udgifter til renter i 2024-26 på hhv. 0,367 mio. kr., 0,416 mio. kr. og 0,403 mio. kr. samt afdrag på lån i 2024-26 på hhv. 0,365 mio. kr., 0,489 mio. kr. og 0,50 mio. kr.
- **Finansposter** – Denne post dækker over følgende to poster:
  - Rente og afdragsfrit lån på 2,0 mio. kr. i 2023 vedrørende musikcafeen Von Hatten (dvs. finansposterne øges med 2,0 mio. kr.)
  - Kommunikationsindsats vedrørende Klimabroen finansieres af opsavede midler til klimabroen (dvs. finansposterne reduceres med 1 mio. kr.).

2. Resultatopgørelse 2023-2026

Resultatopgørelsen sammenfatter alle udgifts- og indtægtsposter i kommunen og giver dermed det samlede overblik over kommunens økonomiske situation.

Resultatopgørelsen i det vedtagne budget 2023-26 ser ud som følger:

Resultatopgørelse (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Skatter	-4.945,5	-5.078,5	-5.207,8	-5.373,0
Tilskud	-2.216,7	-2.360,2	-2.515,5	-2.652,9
Skatter og tilskud i alt	-7.162,2	-7.438,7	-7.723,3	-8.025,9
Serviceudgifter	4.700,7	4.707,5	4.728,8	4.755,1
Pris og lønpulje, serviceudgifter		149,4	305,2	468,3
Øvrig drift	2.286,8	2.317,7	2.340,1	2.365,9
Pris og lønpulje, øvrig drift		64,0	130,8	201,0
Driftsudgifter i alt	6.987,4	7.238,5	7.504,9	7.790,3
Renter	11,0	10,0	8,6	7,4
Resultat af ordinær drift	-163,8	-190,3	-209,7	-228,2
Skattefinansierede anlæg	231,7	164,4	143,8	147,1
Pris og lønpulje, anlæg		2,5	4,2	6,8
Skattefinansierede anlæg i alt	231,7	166,9	148,1	153,9
Resultat af ordinær drift og anlæg	67,9	-23,4	-61,7	-74,3
Jordforsyning	6,2	-7,3	2,0	1,1
Pris og lønpulje, jordforsyning		-1,4	-2,1	-3,3
Ældreboliger	5,1	5,4	5,8	6,2
Pris og lønpulje, ældreboliger		-1,6	-3,3	-5,0
Brugerfinansieret område	-12,6	-12,6	-12,6	0,2
Pris og lønpulje, brugerfinansieret		-1,8	-3,7	-4,8
Årets resultat før finansposter	66,6	-42,6	-75,5	-80,0
Optagne lån	-29,2	-19,4	-18,6	-17,2
Afdrag på lån	82,3	81,2	81,0	81,1
Finansforskydninger	-27,0	-13,8	9,9	11,6
Finansposter i alt	26,1	48,0	72,3	75,5
Kassebevægelse	92,7	5,4	-3,2	-4,5

(- angiver indtægter/overskud)

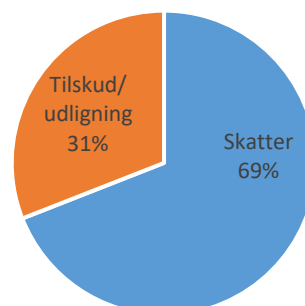
Nedenfor følger en meget kort beskrivelse af hovedposterne i ovennævnte resultatopgørelse. De enkelte områder bliver beskrevet nærmere i de følgende afsnit (afsnit 3-6).

2.1 Skatter og tilskud/udligning

Resultatopgørelsen starter med at vise kommunens indtægter i form af skatter og generelle tilskud/udligning.

Hvert år skal kommunerne vælge om de vil benytte et statsgaranteret udskrivningsgrundlag (med tilhørende statsgaranterede tilskuds- og udligningsbeløb), eller om de vil benytte eget skøn over disse beløb. Randers Kommune har (i lighed med tidligere år) valgt "statsgarantipakken" for 2023.

Af de samlede indtægter på knap 7,2 mia. kr. i 2023 udgør indtægter fra skatter 4,9 mia. kr. og indtægter fra tilskud/udligning 2,2 mia. kr. svarende til den procentfordeling, der fremgår af figuren til højre.

Langt den største del af skatteindtægterne vedrører den kommunale indkomstskat (91%). Under tilskud/udligning vedrører den største post selve bloktilskuddet (56%).

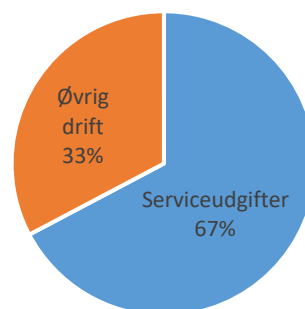
I **afsnit 3** gives en nærmere beskrivelse af både skatteindtægterne samt indtægterne fra tilskud og udligning.

2.2 Skattefinansierede driftsudgifter

De skattefinansierede driftsudgifter kan opdeles i to hovedgrupper – nemlig serviceudgifter og øvrig drift.

Opdelingen er vigtig, fordi der er opstillet en serviceramme, som kommunerne skal overholde, og fordi kommunens styring af udgifterne afhænger af, om der er tale om en serviceudgift eller ej.

Helt overordnet gælder, at øvrig drift består af en række lov-bundne (og dermed vanskeligt styrbare) områder som førtids-pension, dagpenge, kontanthjælp, medfinansiering på sundhedsområdet osv. Serviceudgifterne består af alle øvrige udgifter, hvoraf de største udgør udgifterne til småbørnsområdet, skoleområdet, socialområdet og omsorgsområdet.

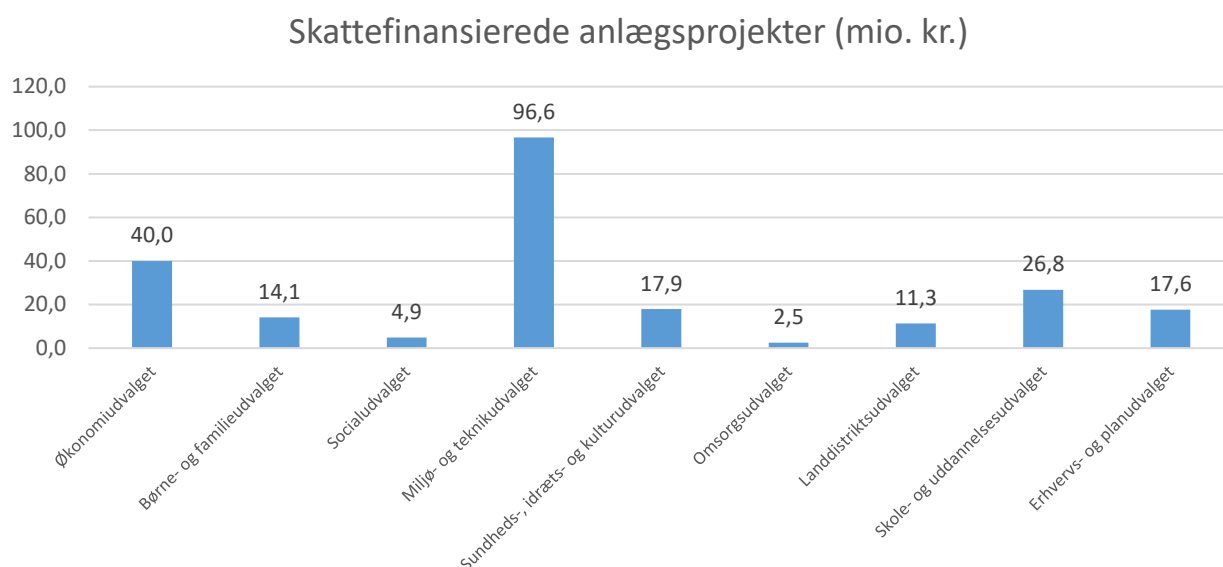
De samlede driftsudgifter i 2023 udgør 7,0 mia. kr. fordelt med 4,7 mia. kr. til serviceudgifter og 2,3 mia. kr. til øvrig drift, der vises procentvist i cirkeldiagrammet.

Driftsudgifterne opdelt på serviceudgifter og øvrig drift beskrives nærmere i **afsnit 4**.

2.3 Skattefinansierede anlægsudgifter

De skattefinansierede anlægsudgifter i 2023 udgør 231,7 mio. kr. Nedenstående figur viser, hvordan dette beløb er fordelt på de forskellige udvalgsområder:

Beløbet under økonomiudvalget (40 mio. kr.) vedrører en anlægsbuffer på 40 mio. kr., der er indarbejdet for at imødegå eventuelle sanktioner på landsplan og muliggøre forbrug af opsparede midler.

Afsnit 5 indeholder en nærmere beskrivelse af det skattefinansierede anlægsområde – herunder en oversigt over anlægsprojekter samt den nye 10-årige investeringsplan.

2.4 Jordforsyning, ældreboliger og brugerfinansieret område

Disse tre områder hører alle i kategorien "hvile-i-sig-selv" områder. Ved "hvile-i-sig selv" forstås områder der over en vis årrække balancerer og dermed samlet set ikke belaster den kommunale økonomi.

Jordforsyning vedrører udgifter til jordkøb og byggemodning, indtægter fra grundsalg samt renter og afdrag vedrørende jordforsyningslån.

Ældreboliger omfatter huslejeindtægter samt renter og afdrag på de optagne ældreboliglån.

Det brugerfinansierede område vedrører primært driften på affaldsområdet.

De tre områder er nærmere beskrevet i **afsnit 6**.

2.5 Finansposter

Finansposterne består af optagne lån, afdrag på lån og finansforskydninger. Finansforskydninger dækker over en række forskellige poster, herunder opsparing til Klimabroen, indbetaling til Feriefonden samt modpost til bufferpulje på service og anlæg.

Finansposterne er nærmere beskrevet i **afsnit 7**.

3. Skatter og tilskud

I dette afsnit beskrives de to første poster i resultatopgørelsen; skatter og generelle tilskud/udligning. Disse poster beskrives hver for sig i nedenstående afsnit 3.2 og 3.3. Først beskrives dog Randers Kommunes valg mellem statsgaranti og selvbudgettering (afsnit 3.1).

3.1 Valg mellem statsgaranti og selvbudgettering

Alle kommuner har hvert år valgt mellem et statsgaranteret eller et selvbudgetteret udskrivningsgrundlag/udligningsbeløb.

Nedenstående tabel viser, hvilket valg kommunen har foretaget siden 2007, og om det efterfølgende har vist sig at være et rigtigt valg eller ej:

Historik	Valg	Rigtigt valg	Forkert valg
2007	Selvbudgettering	-39,7	
2008	Selvbudgettering		2,0
2009	Statsgaranti	-159,2	
2010	Statsgaranti	-33,1	
2011	Statsgaranti	-49,8	
2012	Statsgaranti	-34,4	
2013	Statsgaranti	-130,5	
2014	Statsgaranti	-121,4	
2015	Statsgaranti	-33,6	
2016	Statsgaranti	-16,0	
2017	Statsgaranti		23,0
2018	Statsgaranti	-33,5	
2019	Statsgaranti	-37,1	
2020	Statsgaranti	-72,5	
2021 (næsten endelig)	Statsgaranti		276,5
2022 (foreløbig)	Statsgaranti		163,1
I alt		-760,8	464,6

(- angiver indtægter/overskud)

Tabellen viser, at Randers Kommune de fleste år har valgt rigtigt. I 2021 og 2022 ville der dog have været en betydelig potentiel gevinst ved valg af selvbudgettering, idet udskrivningsgrundlaget på landsplan i begge disse år er væsentligt højere end hvad der på daværende tidspunkt var indregnet som forventning i statsgarantien for disse år.

Set i lyset af den store usikkerhed omkring COVID-19 og betydningen for økonomien, var der ingen af landets kommuner der valgte selvbudgettering for budgetåret 2021, ligesom det efterfølgende kun var 9 kommuner, der valgte selvbudgettering for budgetåret 2022. Beregningen af gevinsten ved at selvbudgettere de pågældende år er derfor et kig i bakspejlet og en teoretisk 'hvad nu hvis'-beregning.

Herudover er det vigtigt at bemærke, at ovennævnte beregnede potentielle gevinst ved selvbudgettering i 2021 ikke tager hensyn til, at der altid sker modregning i balancetilskuddet for den gevinst selvbudgetterende kommuner oppebærer. Hvis alle kommuner i 2021 således havde valgt selvbudgettering i stedet for statsgaranti viser beregninger, at gevinsten for Randers Kommune ville have være netto 9,4 mio. kr. – i stedet for ovennævnte 276,5 mio. kr.

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGET 2023-2026

De aktuelle tal for 2023 viser i udgangspunktet en gevinst ved valg af statsgaranti på 3,1 mio. kr. Følsomhedsanalyser viser, at udskrivningsgrundlaget på landsplan kun skal stige med 0,07 pct. point før den beregnede gevinst ved statsgaranti bortfalder.

Som følge af krigen i Ukraine er der større usikkerhed om udviklingen i udskrivningsgrundlag og folketal end normalt. På den baggrund – og med ønsket om budgetsikkerhed i en periode med meget stor usikkerhed om udviklingen – valgte byrådet ved 2. behandlingen af budgettet den 13. oktober 2022, at vælge det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2023.

3.2 Skatter

Nedenstående tabel viser de budgetterede skatteindtægter i budget 2023-2026.

Skatteindtægter (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Indkomstskat	-4.479,4	-4.611,9	-4.731,6	-4.887,2
Selskabsskat	-67,9	-68,7	-70,3	-71,9
Grundskyld	-342,3	-364,6	-371,7	-378,8
Dækningsafgift	-28,4	-29,1	-30,0	-30,9
Forskerskat	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Dødsboskat	-26,8	-3,5	-3,5	-3,5
Skatter i alt	-4.945,5	-5.078,5	-5.207,8	-5.373,0

(- angiver indtægter/overskud)

Der er budgetteret med skatteindtægter i 2023 for i alt 4.945,5 mio. kr. Langt den største post (91% vedrører den kommunale indkomstskat, jf. nedenfor:

3.2.1 Indkomstskat

Det statsgaranterede udskrivningsgrundlag for 2023 udgør 17.387,3 mio. kr. og med en udskrivningsprocent på 25,8% bliver skatteindtægten på 4.485,9 mio. kr. Herfra skal trækkes bidrag til det skrå skatteloft på 6,6 mio. kr., hvormed den samlede indkomstskat bliver 4.479,4 mio. kr.

Specifikationen vedrørende indkomstskat ser ud som følger:

Indkomstskat (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Udskrivningsgrundlag	17.387,3	17.901,8	18.366,4	18.970,1
Forskudsskat (25,8%)	-4.485,915	-4.618,7	-4.738,5	-4.894,3
Bidrag til skrå skatteloft	6,6	6,7	6,9	7,1
Indkomstskat i alt	-4.479,4	-4.611,9	-4.731,6	-4.887,2

(- angiver indtægter/overskud)

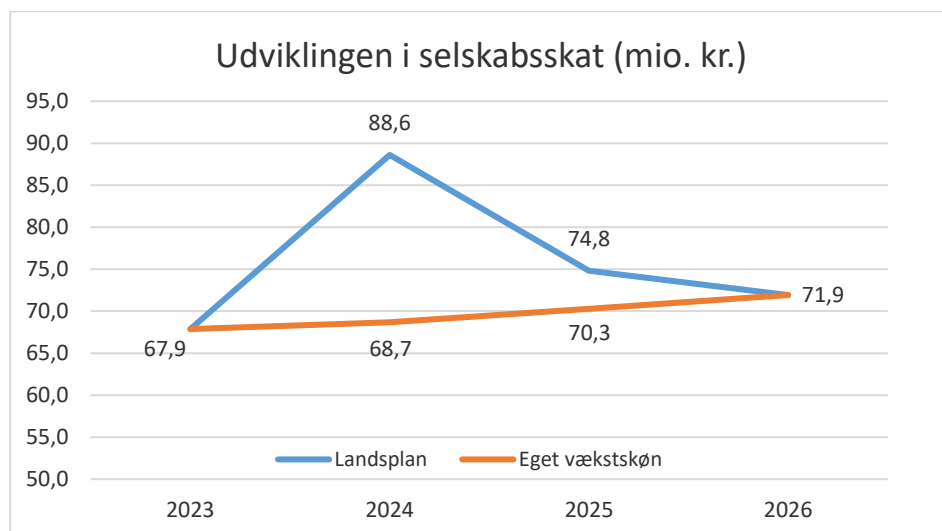
Udskrivningsgrundlaget for 2024 er beregnet med udgangspunkt i KL's skøn over udskrivningsgrundlaget i 2021 fremskrevet med den forventede statsgarantivækst for 2021-2024. Tilsvarende for 2025 og 2026, hvor udgangspunktet er det skønnede udskrivningsgrundlag for henholdsvis 2022 og 2023 – baseret på KL's skatte- og tilskudsmodel, der tager hensyn til antal skatteydere og skatteydernesammensætningen i Randers Kommune.

3.2.2 Selskabsskat

Den kommunale andel af selskabsskatteindtægterne afregnes på baggrund af den realiserede selskabsskat tre år tidligere. Indtægten i 2023 er således baseret på indkomståret 2020.

På landsplan forventes der en væsentlig stigning i selskabsskatterne på 31,6% fra 2023-24 efterfulgt af et fald de kommende år. For hele perioden 2023-2026 forventes en stigning på 6,0%.

KL oplyser, at det forventede høje niveau i 2024 skyldes at "et antal meget store selskaber har afregnet rekordhøje skatter i 2021". Som følge heraf er det ikke forudsat, at Randers Kommune følger KL's vækstskøn, men i stedet forudsættes, at Randers Kommune for hele perioden 2023-2026 har samme vækst som på landsplan, jf. nedenstående figur:

Budgettallene for 2023-26 ser da ud som følger:

Selskabsskat (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Selskabsskat	-65,7	-66,5	-68,1	-69,7
Afregning mellem kommuner	-5,7	-5,7	-5,7	-5,7
I alt	-71,3	-72,2	-73,7	-75,4
Afregning vedr. gamle år	3,5	3,5	3,5	3,5
Selskabsskat i alt	-67,9	-68,7	-70,3	-71,9

(- angiver indtægter/overskud)

Det skal bemærkes, at selskabsskatten udlignes med 50% (se også afsnit 3.3.8 nedenfor).

3.2.3 Grundskyld

Indenrigs- og boligministeriet tager fra og med 2022 udgangspunkt i et skøn for de kommende nye vurderinger uanset, at langt størstedelen af disse vurderinger endnu ikke er udsendt. Skønnene påvirker opgørelsen for 2023 og frem.

Indenrigs- og boligministeriet har for hver kommune angivet et skønnet provenu i 2023-26 – og det er dette provenu, der danner grundlag for budgetlægningen – herunder beregninger af tilskud/udligning.

Ifølge KL skal kommunerne være opmærksomme på, at de skønnede provenuer for de enkelte år ikke nødvendigvis vil være fuldt afregnet i løbet af de pågældende år.

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGET 2023-2026

De budgetterede indtægter fra grundskyld kan opgøres som følger:

Provenu af grundskyld (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Grundskyld landbrug (7,2 promille)	-24,6	-30,7	-30,7	-32,8
Grundskyld, øvrige (27,93 promille)	-322,7	-338,9	-345,9	-351,0
Skønnet tilbagebetaling	5,0	5,0	5,0	5,0
Grundskyld i alt	-342,3	-364,6	-371,7	-378,8

(- angiver indtægter/overskud)

I lighed med sidste år er der budgetlagt med 5,0 mio. kr. i skønnet tilbagebetaling som følge af klager. Samlet medfører det indtægter fra grundskyld på 342,3 mio. kr. i 2023 stigende til 378,8 mio. kr. i 2026.

3.2.4 Dækningsafgift

Folketinget har vedtaget ved lov, at grundlaget for dækningsafgift for erhvervsjendomme pr. 1. januar 2022 omlægges fra den nuværende forskelsværdi til grundværdi. Ændringen skal ses i sammenhæng med et ønske om at sikre sammenhæng til vurderingerne af ejerboliger samt et mere enkelt beskatningsgrundlag.

Af lovforslaget fremgår det, at det ændrede beskatningsgrundlag ikke i sig selv medfører ændret provenu, idet det forudsættes, at promillerne justeres så provenuet forbliver uændret. For Randers Kommune er promillen opgjort til 6,2 promille.

Ministeriet har opgjort et teknisk grundlag for dækningsafgift af erhvervsjendomme i 2023. For Randers Kommune er beløbet opgjort til 3.548,4 mio. kr. og med en promille på 6,2 promille svarer det til en indtægt på 22,0 mio. kr. i 2023.

For overslagårene forudsættes de vækstsøn, der indgår i KL's opgørelsen af balancetilskuddet i overslagsårene.

Tallene for dækningsafgift er som følger:

Dækningsafgift (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Dækningsafgift på forretningsejendomme	-22,0	-22,5	-23,2	-23,9
Dækningsafgift af offentlige ejendomme	-6,4	-6,5	-6,7	-6,9
Dækningsafgift af statslige ejendomme	0,0	0,0	0,0	0,0
Dækningsafgift i alt	-28,4	-29,1	-30,0	-30,9

(- angiver indtægter/overskud)

Som en del af udligningsreformen er der indført en udligningsordning vedrørende dækningsafgift af offentlige ejendomme på 10%.

3.2.5 Forskerskat og dødsboskat

Indtægten fra forskerskat forventes at være 0,7 mio. kr. i alle år.

Indtægten fra dødsboskat i 2023 er væsentligt højere end forventet. Normalt er der en indtægt fra dødsboskat på 3-4 mio. kr. men ifølge KL's tilskudsmodel udgør indtægterne for dødsboskat 26,8 mio. kr. for Randers Kommune, hvilket er 23,3 mio. kr. mere end forventet. Det høje beløb i 2023 er bekræftet af Skat-testyrelsen.

Ifølge KL er dødsboskat en indkomsttype, som kan være afhængig af en eller få dødsfald blandt velstående borgere i kommunen. Indtægten er herudover afhængig af den afdødes nærmere arve- og skatteforhold.

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGET 2023-2026

Det kan betyde, at der i enkelte år kan opleves væsentligt højere indkomster end normalt. Det sker for et antal kommuner hvert år.

I 2024 og frem forventes igen et niveau svarende til tidligere år – nemlig 3,5 mio. kr.

3.3 Generelle tilskud/udligning

Specifikationen vedrørende tilskud/udligning ser ud som følger:

Tilskud og udligning (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Udligning af beskatningsgrundlag	-519,8	-574,5	-626,8	-662,3
Tillæg til kommuner med lavt beskatningsgrundlag	-31,4	-41,5	-51,6	-57,0
Yderligere tillæg vedr. beskatningsgrundlag	-12,7	-13,7	-13,2	-13,7
Korrektion vedr. overudligning	5,0	5,4	5,5	5,7
Udligning af udgiftsbehov	-259,7	-260,5	-264,7	-265,6
Tillæg for kommuner med højt udgiftsbehov	-5,6	-5,6	-5,7	-5,7
Finansiering af tillæg vedr. udgiftsbehov	3,7	3,8	4,0	4,2
Bidrag til kommuner med tab på udligningsreformen	23,0	23,0	23,0	23,0
Ordinært bloktilskud	-1.181,8	-1.203,6	-1.302,1	-1.392,4
Betinget bloktilskud vedr. service	-50,5	-50,7	-50,8	-50,9
Betinget bloktilskud vedr. anlæg	-16,8	-16,9	-16,9	-17,0
Kompensation for demografi m.m.	0,0	-18,5	-27,0	-35,5
Midtvejsregulering 2023 (ændret PL skøn)	5,0	5,0	5,0	5,0
Midtvejsregulering 2023 (anden delaftale på beskæftigelsesområdet)	6,2	0,0	0,0	0,0
Udligning (pulje reserveret til handleplaner på socialområdet)	2,5	2,5	2,5	2,5
Individuel modregning (skattestigning 19-20)	1,9	0,0	0,0	0,0
Udligning af selskabsskat	-53,2	-80,9	-61,8	-57,3
Udligning af dækningsafgift af offentlige ejendomme	-0,9	-0,9	-0,9	-0,8
Udligning og generelle tilskud	-2.085,2	-2.227,5	-2.381,6	-2.517,8
Udlændingetilskud	-34,2	-35,4	-36,5	-37,7
Udlændingetilsvær	46,2	47,9	49,6	51,4
Udlændinge (netto)	12,0	12,5	13,1	13,6
Det særlige ældretilskud (generelt løft)	-14,0	-14,4	-14,9	-15,4
Det særlige ældretilskud (styrket kvalitet)	-18,7	-19,4	-20,0	-20,7
Tilskud vedr. bedre dagtilbud	-10,0	-10,3	-10,7	-11,0
Finansieringstilskud	-91,1	-91,1	-91,1	-91,1
Værdighedsmilliard	-19,6	-20,3	-20,9	-21,6
Pulje til bekæmpelse af ensomhed	-1,9	-1,9	-2,0	-2,1
Regionalt udviklingsbidrag	11,8	12,2	12,7	13,1
Særlige tilskud i alt	-143,6	-145,3	-147,0	-148,8
TOTAL	-2.216,7	-2.360,2	-2.515,5	-2.652,9

(- angiver indtægter/overskud)

Ovenstående tal er budgetlagt med udgangspunkt i KL's skatte- og tilskudsmodel. De største/nye poster gennemgås nærmere nedenfor:

3.3.1 Udligning af beskatningsgrundlag mm.

Udligningen af beskatningsgrundlag er opdelt i følgende tre poster:

- Den generelle udligning (75%).
- Yderligere udligning for kommuner med lavt beskatningsgrundlag (20%).
- Yderligere tillæg vedr. beskatningsgrundlag.

Den generelle udligning (75%)

Der udlignes med 75% af forskellen mellem kommunens beregnede skatteudskrivning (4.669,0 mio. kr.) og kommunens befolkningsmæssige andel af den samlede skatteudskrivning (5.362,1 mio. kr.). Randers Kommune modtager dermed 519,8 mio. kr. i 2023 stigende til 662,3 mio. kr. i 2025.

Yderligere udligning for kommuner med lavt beskatningsgrundlag (20%)

For de kommuner, hvor den beregnede skatteudskrivning (4.669,0 mio. kr.) er mindre end 90% af kommunens befolkningsmæssige andel (dvs. 4825,9 mio. kr.), foretages en yderligere udligning på 20% af denne forskel. Randers Kommune modtager 31,4 mio. kr. i 2023 stigende til 57,0 mio. kr. i 2026.

Yderligere tillæg vedrørende beskatningsgrundlag

Ovennævnte yderligere udligning for kommuner med svagt beskatningsgrundlag medfører et samlet udligningsbehov på landsplan på 483,1 mio. kr. For kommuner med højt beskatningsgrundlag sker der en yderligere udligning på 18%, af den del der overstiger 125% af kommunens befolkningsmæssige andel af det samlede skatteprovenu. Dette giver et samlet provenu på landsplan på 1.239,5 mio. kr. Forskellen mellem disse to tal giver et nettobidrag på 756,4 mio. kr., som fordeles til alle landets kommuner efter indbyggertal svarende til, at Randers Kommune modtager 12,7 mio. kr. i 2023.

3.3.2 Udligning af udgiftsbehov

Udligning af udgiftsbehov er ligeledes opdelt i 3 poster:

- Den generelle udligning (93%).
- Yderligere udligning for kommuner med udgiftsbehov under landsgennemsnit (2%).
- Finansiering af den yderligere udligning.

Den generelle udligning (93%)

Ligesom ved udligning af beskatningsgrundlaget udlignes også her forskellen mellem kommunens beregnede udgiftsbehov (7.331,8 mio. kr.) og kommunens befolkningsmæssige andel af det samlede udgiftsbehov (7052,6 mio. kr.). Forskellen på 279,2 mio. kr. udlignes med 93%, og Randers Kommune modtager 259,7 mio. kr. i 2023 stigende til 265,6 mio. kr. i 2026.

Yderligere udligning (2%)

Der udlignes med yderligere 2% for de kommuner, hvor det beregnede udgiftsbehov er større end den befolkningsmæssige andel af det samlede udgiftsbehov, hvilket er tilfældet for Randers Kommune. Som følge heraf modtager kommunen yderligere 5,6 mio. kr. i udligning i 2023 stigende til 5,7 mio. kr. i 2026.

Finansiering af den yderligere udligning

Den yderligere udligning skal finansieres af alle landets kommuner. Det samlede finansieringsbeløb udgør 217,6 mio. kr., og Randers Kommunes andel heraf udgør 3,7 mio. kr. i 2023 stigende til 4,2 mio. kr. i 2026.

3.3.3 Bidrag til kommuner med tab på udligningsreform (særlig kompensation)

Nogle kommuner har oplevet tab som følge af udligningsreformen – og der er (en gang for alle) beregnet en kompensation til disse kommuner.

Ordningen finansieres efter andel af folketal for de kommuner, der ikke har et tab på ordningen – herunder Randers Kommune.

Bidraget (som Randers Kommune skal betale) udgør årligt 23 mio. kr.

3.3.4 Bloktilskud

Bloktilskuddet fordeles efter andelen af indbyggertallet, hvor Randers Kommunes andel i 2023 er 1,685%.

Specifikationen af bloktilskuddet i 2023 er som følger:

Bloktilskud 2023 (mio. kr.)	Land	Randers
Bloktilskud, udgangspunkt	-71.016	-1.196,4
Finansiering af tilskud til kommuner med vanskelige økonomiske vilkår mm	865	14,6
Ordinært bloktilskud i alt (før betinget)	-70.151	-1.181,8
Betinget bloktilskud, service	-3.000	-50,5
Betinget bloktilskud, anlæg	-1.000	-16,8
Bloktilskud i alt	-74.151	-1.249,2

(- angiver indtægter/overskud)

Det samlede bloktilskud til udbetaling til Randers Kommune i 2023 udgør således 1.249,2 mio. kr.

Som tidligere år er der på landsplan et betinget bloktilskud på i alt 4 mia. kr. – bestående af 3 mia. kr. vedr. serviceområderne (50,5 mio. kr. for Randers Kommune) og 1 mia. kr. vedrørende anlæg (16,8 mio. kr. for Randers Kommune).

Med hensyn til det betingende bloktilskud gælder følgende:

- *Budgetsituationen* - det betingede bloktilskud kommer til udbetaling, hvis kommunerne under ét i budgetsituationen overholder de aftalte rammer for henholdsvis service og anlæg. Ifølge de indberettede tal til KL overholder kommunerne disse rammer, således at det betingede bloktilskud kommer til udbetaling, hvilket også er forudsat i budgettet.
- *Regnskabssituationen* – der er sanktion på service i regnskabet. Sanktionen er delt i en individuel del (60 pct.), som betales af de kommuner, som i regnskabet har overskredet det oprindelige budget, samt en kollektiv del (40 pct.). Mht. anlæg er der ikke en sanktionsmekanisme i regnskabssituationen, men af økonomiaftalen fremgår, at "det er en central forudsætning for økonomiaftalen, at både den aftalte kommunale serviceramme og anlægsramme i 2023 overholdes i budgetterne og regnskaberne".

De samlede indmeldinger til KL fra de 98 kommuner viser, at kommunerne overholder de aftalte service- og anlægsrammer for 2023. Det må derfor forventes, at ovennævnte betingede bloktilskud kommer til udbetaling. De endelige budgettal bliver dog først offentliggjort af Danmarks Statistik i januar 2023.

3.3.5 Forventet kompensation for demografi m.m. i overslagsår

I KL's skatte og tilskudsmodel er der ikke forlods indregnet en kompensation for det demografiske udgiftspres i overslagsårene 2024-2026. Det må dog forventes, at kommunerne også fremover vil blive kompenseret for de stigende demografisk betingede udgifter. Størrelsen af kompensation er dog mere usikker på sigt.

På den baggrund er det i budgetaftalen forudsat, at kommunerne i 2024 vil modtage en kompensation for det demografiske udgiftspres på 1,1 mia. kr. For 2025 og frem er der forudsat en yderligere årlig kompensation på 0,5 mia. kr. årligt.

Randers Kommunes befolkningsmæssige andel af 1,1 mia. kr. svarer til 18,5 mio. kr. i 2024. Dette beløb stiger til 35,5 mio. kr. i 2026, jf. nedenstående tabel:

Kompensation demografi (mio. kr.)	2024	2025	2026
Landsplan	-1.100	-1.600	-2.100
Andel Randers Kommune	-18,5	-27,0	-35,5

(- angiver indtægter/overskud)

3.3.6 Midtvejsregulering 2023

Der er reserveret et beløb til en forventet midtvejsregulering i 2023 vedrørende nedenstående to punkter:

- **Pris- og lønudvikling**

I økonomaftalen for 2023 er kommunerne blevet kompenseret for en samlet pris- og lønudvikling i 2023 på 2,6%, mens KL i deres prisregister (som Randers Kommune anvender) kun har indregnet en stigning på 2,5%. I basisbudgettet er derfor indregnet en forventet efterregulering på 5,0 mio. kr. i 2023 og frem.

Efterfølgende har KL i september måned 2022 udsendt nye pris- og lønskøn, der medfører en markant opjustering af det samlede PL-skøn i alle årene 2022-23. For årene 2022 og 2023 har KL dog ikke ændret udgiftsrammerne for kommunerne – dvs. der følger i udgangspunktet ikke finansiering med til de yderligere prisstigninger.

KL har rettet henvendelse til regeringen med anmodning om kompensation for de nye – og højere – prisskøn. Det er dog fortsat yderst usikkert hvad udfaldet heraf vil blive - herunder det niveau en midtvejsregulering i givet fald vil have. Ovennævnte 5 mio. kr. kan betragtes som en bufferpulje til at imødegå en manglende kompensation i 2023 som følge af de ændrede PL skøn.

- **Indkomstoverførsler**

Umiddelbart efter indgåelse af økonomaftalen blev anden delaftale om nytænkning af beskæftigelsesindsatsen indgået.

Aftalen indeholder bl.a. en forudsætning om, at kommunerne kan reducere driftsudgifterne til aktivering via mere målrettede tilbud (mere virksomhedsrettet). Der forudsættes således en reduktion af driftsudgifterne til aktivering på landsplan med 370 mio. kr. i 2023 (og lidt mere de følgende år) svarende til 6,2 mio. kr. for Randers Kommune i 2023.

Da bloktilskuddet i 2023 ikke kan ændres (er fastlagt i økonomaftalen) medtages ovennævnte ændring i stedet som en forventet negativ midtvejsregulering i 2023 – og der er på den baggrund reserveret 6,2 mio. kr. af kommunens bloktilskud i 2023 til den forventede regulering. Ændringerne i 2024

og frem er indarbejdet i KL's balanceforudsætninger og indgår dermed i det samlede regnestykke over indkomstoverførsler.

3.3.7 Udligning (pulje reserveret til handleplaner på socialområdet)

Som følge af ændret andel af de i alt 18 socioøkonomiske kriterier kan der beregnes en merindtægt i 2023 på 30,6 mio. kr. stigende til 33,4 mio. kr. i 2026. Beløbet indgår som en del af den generelle finansiering og skal bl.a. ses i sammenhæng med merudgifterne på beskæftigelsesområdet (indkomstoverførsler) og socialområdet.

Flere af de investeringsmodeller, som der arbejdes med på socialområdet, har indarbejdet forudsætninger om merindtægter fra udligningen – en merindtægt der opstår i det omfang det lykkes at anbringe en borger i eget regi (indenfor kommunegrænsen) fremfor eksternt i en anden kommune. På baggrund af en gennemgang af de aktuelle forventninger på socialområdet er der af ovennævnte merindtægt derfor reserveret en pulje på 2,5 mio. kr. i 2023 og frem til socialområdet. Puljen tænkes i første omgang udmøntet ved regnskabsafslutningen for 2023, når det mere præcist kan opgøres hvor mange (og hvilke) borgere det drejer sig om.

3.3.8 Udligning af selskabsskat

Der er fortsat udligning af selskabsskat med 50% af forskellen til landsplan. Randers Kommunes indtægt pr. indbygger i 2023 udgør 680 kr., mens det på landsplan er 1.746 kr. pr. indbygger. Forskellen på 1.066 kr. udlignes med 50%, og med et statsgaranteret indbyggertal på 99.805 medfører det et samlet udligningsbeløb på 53,2 mio. kr. i 2023.

3.3.9 Finansieringstilskud

Med udligningsreformen er det såkaldte finansieringstilskud gjort permanent. Fordelingen fastholdes på niveauet for 2020, dog opdateret med udviklingen i kommunernes befolkningsandel. I 2022 modtog Randers Kommune 90,6 mio. kr. Beløbet i 2023 udgør 91,1 mio. kr. Der forudsættes uændret niveau i overslagsårene, jf. KL's tilskudsmodel.

4. Skattefinansieret drift

Som nævnt i afsnit 2 er den skattefinansierede drift opdelt i to hovedgrupper, nemlig serviceudgifter og øvrig drift.

I nedenstående afsnit beskrives først serviceudgifterne (afsnit 4.1) og dernæst øvrig drift (afsnit 4.2):

4.1 Serviceudgifterne

I dette afsnit beskrives først servicerammen (afsnit 4.1.1), dernæst de indarbejdede demografireguleringer (afsnit 4.2.1) og endelig udviklingen i serviceudgifterne i budgetperioden (4.3.1).

4.1.1 Servicerammen

Regeringsaftalen indebærer, at der (i lighed med sidste år) er et betinget balancetilskud på 3 mia. kr. - svarende til 50,5 mio. kr. for Randers Kommune.

Som tidligere beskrevet er der indført en regnskabssanktion, der indebærer, at hvis de kommunale serviceudgifter for kommunerne under ét overskrider budgettet, nedsættes bloktilskuddet i det følgende år tilsvarende. Nedsættelsen vil ske som en kombination af individuelle (60%) og kollektive nedsættelser (40%).

Den individuelle modregning opgøres i forhold til størrelsen af den enkelte kommunes budgetoverskridelse. Som følge heraf har Randers Kommune (i lighed med tidligere år) indregnet en ikke-finansieret servicebuffer med en tilsvarende modpost placeret under finansforskydninger. Bufferen er på 40 mio. kr. i 2023 og frem.

KL har som vanligt beregnet en såkaldt teknisk serviceramme for hver enkelt kommune. Rammen beregnes med udgangspunkt i det vedtagne servicebudget for 2022. Resultatet i forhold til rammen er som følger:

Serviceamme 2023	Mio. kr.
Servicebudget 2023 (inkl. buffer)	4.700,7
KL´s ramme (inkl. løft til demografi)	4.701,3
Forskel (underskridelse)	-0,6

Tabellen viser, at det vedtagne servicebudget ligger 0,6 mio. kr. under KL´s beregnede ramme. Randers Kommune overholder dermed isoleret set den aftalte ramme for 2023.

4.1.2 Demografi

I dette afsnit beskrives de samlede demografireguleringer i budget 2023-26. Der foretages reguleringer på følgende områder som følge af den demografiske udvikling:

- Småbørnsområdet
- Skoleområdet
- Socialområdet
- Omsorgsområdet

Nedenstående tabel viser de beløb, der er indregnet som følge af demografien (inkl. efterreguleringer):

Samlet demografiregulering (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Småbørn	9,4	15,2	21,9	29,5
Skole	-5,3	-7,1	-9,4	-11,2
Social	12,2	14,5	16,7	19,5
Omsorg	21,5	45,4	66,2	85,6
I alt (inkl. efterregulering)	37,9	68,0	95,4	123,4

(- angiver faldende udgifter)

Tabellen viser, at der er indregnet et samlet reguleringsbehov fra 2022 til 2023 på 37,9 mio. kr. stigende til et reguleringsbehov på 123,4 mio. kr. i 2026 - set i forhold til 2022. Tabellen viser desuden, at reguleringerne er størst på omsorgsområdet, hvor der er indarbejdet et reguleringsbehov på 85,6 mio. kr. i 2026.

Som følge af beslutningen ved budgetlægningen for 2019-2022 er stigninger i overslagsårene placeret under økonomiudvalget – og disse beløb vil blive udmøntet i forbindelse med de kommende års budgetlægninger. På skoleområdet er der dog tale om et faldende beløb i overslagsårene, så disse beløb er udmøntet fuldt ud til området i alle år og indgår således ikke i den centrale pulje.

I den centrale pulje under økonomiudvalget er der følgende beløb til senere udmøntning:

Demografipulje til udmøntning i budget 2024-27 (mio. kr.)	2024	2025	2026
Småbørn	5,8	12,5	20,0
Social	2,3	4,5	7,3
Omsorg	23,9	44,7	64,1
I alt	32,0	61,7	91,4

Der forventes således udmøntet en stigning på 32,0 mio. kr. fra 2023 til 2024 – og beløbet stiger til 91,4 mio. kr. i 2026. Når kommunens befolkningsprognose bliver opdateret i foråret 2023, vil ovennævnte beløb som sædvanlig blive genberegnet ud fra den aktuelle befolkningsudvikling.

4.1.3 De samlede serviceudgifter

Nedenstående tabel viser udviklingen i de samlede serviceudgifter i budgetperioden pr. bevillingsområde.

Under økonomiudvalgets område er der to større puljer, der midlertidigt er placeret under økonomiudvalget og senere vil blive fordelt til de relevante bevillingsområder i kommende budgetlægninger – nemlig ”demografipulje 2024-26” og ”PL pulje 2024-26”.

Udviklingen ser ud som følger:

Serviceudgifter (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Økonomiudvalget	470,2	511,7	556,8	596,2
Demografipulje 2024-26 til senere udmøntning	0,0	32,0	61,7	91,4
PL pulje 2024-26 til senere udmøntning	0,0	16,2	33,2	49,3
Buffer vedrørende serviceudgifter	40,0	40,0	40,0	40,0
Administration i øvrigt	410,7	404,2	401,5	399,1
Politisk organisation	19,5	19,3	20,4	16,4
Børne- og familieudvalget	694,5	710,9	709,9	708,8
Børn	480,1	499,4	499,4	499,4
Familie	214,4	211,5	210,5	209,5
Beskæftigelsesudvalget	134,5	131,7	131,2	130,6
Beskæftigelse, integration og ydelser	134,5	131,7	131,2	130,6
Socialudvalget	621,7	612,3	611,5	611,1
Tilbud børn-unge-voksne m. særlige behov	621,7	612,3	611,5	611,1
Miljø- og teknikudvalget	369,9	356,1	354,3	353,0
Miljø og teknik, skattefinansieret	369,9	356,1	354,3	353,0
Miljø og teknik, takstfinansieret	0,0	0,0	0,0	0,0
Sundheds-, idræts- og kulturudvalget	308,4	310,8	308,1	304,8
Kultur og fritid	179,6	180,5	177,9	176,7
Sundhedsområdet	128,8	130,3	130,2	128,2
Omsorgsudvalget	1.093,2	1.082,0	1.074,3	1.073,8
Tilbud til ældre	1.093,2	1.082,0	1.074,3	1.073,8
Landdistriktsudvalget	5,9	5,8	5,8	5,8
Landdistrikt	5,9	5,8	5,8	5,8
Skole- og uddannelsesudvalget	986,5	970,1	961,0	955,2
Skole	953,3	936,9	927,8	921,9
Pædagogisk Psykologisk Rådgivning	33,2	33,2	33,2	33,2
Erhvervs- og planudvalget	16,0	15,9	15,8	15,8
Erhverv og plan	16,0	15,9	15,8	15,8
Serviceudgifter i alt	4.700,7	4.707,5	4.728,8	4.755,1

(- angiver indtægter/overskud)

Som nævnt i afsnit 4.1.2 Demografi er der afsat demografibeløb til småbørnsområdet, socialområdet og omsorgsområdet i overslagsårene 2024-27. Disse beløb er bedste bud på en fremtidig demografiregulering af de nævnte områder. Hvis de afsatte demografibeløb i 2024-27 indregnes ser udviklingen ud som følger på de tre områder:

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGET 2023-2026

Serviceudgifter inkl. demografi (mio. kr.).	2023	2024	2025	2026
Småbørn	480,1	505,2	511,9	519,4
Social	621,7	614,6	616,0	618,4
Omsorg	1.093,2	1.105,9	1.118,9	1.137,9

Der henvises til de udarbejdede budgetbemærkninger på de enkelte bevillingsområder for en nærmere beskrivelse af udviklingen på ovennævnte områder.

4.2 Øvrig drift

Øvrig drift dækker nedenstående 3 poster:

Øvrig drift (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Indkomstoverførsler	1.934,6	1.965,1	1.986,6	2.011,6
Indtægter fra den centrale refusionsordning	-41,4	-42,2	-42,5	-42,8
Aktivitetsbestemt medfinansiering	393,6	394,8	395,9	397,1
I alt	2.286,8	2.317,7	2.340,1	2.365,9

(- angiver indtægter/overskud)

Budgettet udgør altså i alt 2,3 mia. kr. og svarer dermed til 1/3 af kommunens samlede driftsudgifter.

Som det fremgår af tabellen, udgør indkomstoverførsler klart den største post i ovennævnte tabel. Nedenfor beskrives de enkelte poster nærmere:

4.2.1 Indkomstoverførsler

Specifikationen på indkomstoverførsler er som følger:

Indkomstoverførsler (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Beskæftigelsesudvalget	1.909,8	1.940,2	1.961,5	1.986,1
Arbejdsløshedsdagpenge	160,3	171,1	176,9	186,8
Kontanthjælp og ledighedsydelse	283,0	284,9	291,8	301,3
Sygedagpenge og jobafklaring	220,4	219,0	219,9	219,1
Ressourceforløb	73,0	73,3	72,5	73,4
Fleksjob	224,5	231,5	233,5	233,9
Førtidspensioner	649,3	656,0	662,2	665,3
Seniorpension	65,9	77,1	82,3	84,5
Integration	22,7	14,7	7,5	3,7
Beskæftigelsesindsats - jobcentertilbud	75,5	78,8	80,4	82,6
Øvrige indsatser og ydelser	30,6	30,2	30,3	30,5
Boligydelse og boligsikring	104,5	103,6	104,1	105,0
Socialudvalget	24,8	24,9	25,1	25,3
Handicap	24,8	24,9	25,1	25,3
Børn og familieudvalget	0,1	0,1	0,1	0,1
Forebyggende foranstaltninger og indsats	0,1	0,1	0,1	0,1
Indkomstoverførsler i alt	1.934,6	1.965,1	1.986,6	2.011,6

(- angiver indtægter/overskud)

Udgifterne til indkomstoverførslerne budgetlægges hvert år "fra bunden" under hensyntagen til den aktuelle udvikling i Randers Kommune samt KL's skøn over udviklingen på landsplan. Skønnet for udviklingen i overslagsårene bygger udelukkende på KL's skøn over vækstprocenterne for de enkelte udgiftsposter under indkomstoverførsler.

Områderne ovenfor er omfattet af budgetgaranti på landsplan (eller en ordning svarende hertil). Det betyder, at hvis udgifterne ikke stiger så meget som forventet, vil kommunernes bloktilskud blive reduceret tilsvarende. Hvis udgifterne stiger mere end forventet, vil kommunerne blive kompenseret tilsvarende. Dette betyder dog ikke, at den enkelte kommune nødvendigvis bliver kompenseret fuldt ud – dette afhænger bl.a. af, om udviklingen i den enkelte kommune afviger fra udviklingen på landsplan.

Der henvises til budgetbemærkninger på beskæftigelsesområdet og socialområdet for en nærmere beskrivelse af ovennævnte poster.

4.2.2 Indtægter fra den centrale refusionsordning

Staten kompenserer kommunerne for særligt dyre enkeltsager på det sociale område, så disse ikke risikerer at vælte kommunernes økonomi. Der ydes således refusion af udgifter på enkeltsager, der overstiger et grænsebeløb, der reguleres årligt.

Indtægterne fra den centrale refusionsordning er budgetlagt med udgangspunkt i overslagsårene fra budget 2022-25 og dernæst tilrettet med de aktuelle ændringer i balancetilskuddet (bloktilskuddet) på landsplan på dette område.

I 2021 blev der gennemført store ændringer på området, der skabte stor usikkerhed om de fremtidige refusionsindtægter. Som følge heraf blev det besluttet, at afvigelse i forhold til de budgetterede indtægter i 2021 og 2022 skulle reguleres via kommunekassen.

Af budgetaftalen for 2023 fremgår, at refusion på særligt dyre enkeltsager på socialområdet (og omsorgsområdet) fra og med 2023 igen håndteres som kommunens øvrige serviceområder – det vil sige, at refusionsindtægterne gøres til en del af fagområdernes økonomi og skal holdes her indenfor. For familieområdet fastholdes den nuværende ordning i 2023, hvor mer-/mindreindtægter i forhold til det budgetterede udlignes via kassen. Familieområdets eventuelle overgang til samme model som socialområdet revurderes igen i forbindelse med budgetlægningen 2024-2027.

Indtægtsbudgettet i 2023 udgør 41,4 mio. kr. (jf. ovenstående tabel) og fordelingen af dette beløb mellem fagområderne fastlægges ud fra andelen af indtægterne i regnskab 2021.

4.2.3 Aktivitetsbestemt medfinansiering på sundhedsområdet

Kommunerne er medfinansierende på sundhedsområdet, idet der skal betales aktivitetsbestemte bidrag, hver gang en borger i kommunen anvender en sundhedsydelse, hvad enten det er på sygehuset eller under sygesikringen. Regeringen har med økonomiaftalen valgt at videreføre fastfrysningen af den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet i 2023. Fastfrysningen, herunder acontobetaling, sker på baggrund af samme model som tidligere.

Der er fastsat et forudsat niveau for kommunernes udgifter til den kommunale medfinansiering for sundhedsvæsenet for 2023 på 24,2 mia. kr. Ministeriet har udmeldt kommunefordelte tal – og tallet for Randers er 393,6 mio. kr. i 2023.

5. Skattefinansierede anlæg

I dette afsnit beskrives følgende:

- Oversigt over anlægsprojekter i 2023-2026 (afsnit 5.1)
- Vejledende anlægsramme fra KL i 2023 (afsnit 5.2)
- Den 10-årige investeringsplan (afsnit 5.3).

5.1 Anlægsprojekter i 2023-26.

De skattefinansierede anlægsudgifter i 2023 er netto 231,7 mio. kr. (brutto er der tale om en udgift på 236,8 mio. kr. og en indtægt på 5,1 mio. kr.). Nedenstående tabel viser en specifikation af posterne:

Anlægsprojekt (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Skattefinansierede anlæg i alt	231,7	164,4	143,8	147,1
Økonomiudvalget	40,0	0,0	0,0	0,0
Anlægsbuffer	40,0	0,0	0,0	0,0
Børne- og familieudvalget	14,1	15,1	5,2	0,0
Etablering af daginstitution i Dronningborg	0,0	7,3	0,0	0,0
Forbedring af indeklima	0,0	5,3	5,2	0,0
Ny daginstitution Munkdrup	11,6	0,0	0,0	0,0
Udbygning af kapaciteten i dagtilbud	2,5	2,5	0,0	0,0
Socialudvalget	4,9	6,5	8,2	5,5
Styrkelse egne voksentilbud BA22-2025	4,9	0,0	0,0	0,0
Økonomisk handleplan BA23-26	0,0	6,5	8,2	5,5
Miljø- og teknikutvalget	96,6	89,6	85,7	88,2
Bygningsvedligehold, pulje	39,0	54,3	50,3	52,5
Energibesparende foranstaltninger, pulje	13,1	16,4	16,4	16,4
Naturforvaltningsprojekter	3,7	3,3	3,3	3,3
Klimaindsats - skovrejsning	2,1	0,0	0,0	0,0
Gudenåstien, finansiering	1,0	1,0	0,0	0,0
Diverse vejprojekter, ramme	0,0	1,5	1,5	3,6
Sikre skoleveje mv., ramme	0,0	1,2	1,2	1,2
Anlæg af cykelstier, ramme	1,4	1,2	1,2	1,2
Private vejes istandsættelse, ramme	0,0	0,0	0,0	0,0
Infrastrukturplan, reservation	10,6	10,6	10,5	10,0
Ny Havnevej	12,3	0,0	0,0	0,0
Cykelsti Fårup, færdiggørelse	0,8	0,0	0,0	0,0
Cykelsti Gjerlev - Øster Tørslev	2,9	0,0	0,0	0,0
Cykelsti Skovvangsvej - Dybdalsvej, Drastrup	0,4	0,0	0,0	0,0
2 minus 1-vej, Harridslev	1,0	0,0	0,0	0,0
Højsletvej, udvidelse/cykelsti	4,6	0,0	0,0	0,0
Enghøj Alle/Hobrovej, lyskryds	2,6	0,0	0,0	0,0
Klimabroen, forundersøgelse/kommunikation	1,0	0,0	0,0	0,0
Udbyhøjfærge - dokning 2025	0,0	0,0	1,3	0,0
Sundheds-, idræts- og kulturudvalget	17,9	9,2	2,9	3,9
Hensættelser til kunstgræsbaner	0,1	0,1	0,1	0,1
Anlægspulje til idrætsanlæg	0,8	0,8	0,8	1,2
Breddeidrættens faciliteter	2,0	2,0	1,8	2,6
Randers Teater	2,7	0,0	0,0	0,0
Fornyelse af Håndværkermuseum	1,0	0,0	0,0	0,0
Randers Regnskov, anlægstilskud	2,1	0,0	0,0	0,0
Græs fodboldbaner ved Helsted IF	1,5	0,0	0,0	0,0
Projekt Forhallen i Spentrup	1,1	0,0	0,0	0,0
Facilitetshus i Fårup Sønderbæk	0,0	2,1	0,0	0,0

GENERELLE BEMÆRKNINGER TIL BUDGET 2023-2026

Anlægsprojekt (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Aktivitetshus Kano- Kajakklubben Gudenaå	2,1	0,0	0,0	0,0
Padelbaner 2022-2025	1,2	0,0	0,0	0,0
Opbevaringsfacilitet til Randers Roklub	0,7	0,0	0,0	0,0
Renovering af spejderhytte hos Niels Ebb	2,5	0,0	0,0	0,0
Hensættelse til kunstgræsbaner fra 2023	0,0	0,3	0,2	0,0
Kunstgræsbaner i Langå	0,0	1,3	0,0	0,0
Kunstgræsbane i Nord (B65, HUI, IF Fjord)	0,0	1,3	0,0	0,0
Kunstgræsbane ved SIF Assentoft	0,0	1,3	0,0	0,0
Omsorgsudvalget	2,5	2,5	15,0	17,5
Plejehjem i Dronningborg, servicearealer	0,0	0,0	12,5	12,5
Omdannelse af ældreboliger med kald	2,5	2,5	2,5	5,0
Landdistriktsudvalget	11,3	5,8	-2,8	3,0
Pulje til indsats mod dårlige boliger	1,0	1,0	1,0	1,0
Pulje til byfornyelsesprojekter	3,9	3,8	1,7	1,7
Bygningsforbedringsudvalget	0,3	0,3	0,3	0,3
Albæk, områdefornyelse	6,0	0,7	-5,8	0,0
Skole- og uddannelsesudvalget	26,8	22,5	16,0	15,4
Udbygning af folkeskoler, ramme	21,5	17,2	16,0	15,4
Forbedring af indeklima - ramme	5,3	5,3	0,0	0,0
Erhvervs- og planudvalget	17,6	13,1	13,7	13,7
Flodbyen Randers, ramme	9,6	9,4	10,1	10,1
Flodbyen, programsekretariat/frikøb UMT	2,0	2,0	1,3	1,3
Flodbyen, konsulentbistand	1,3	1,3	1,3	1,3
Flodbyen, markedsføring, salg, udbud mv.	0,5	0,5	1,0	1,0
Midtbystrategi	4,3	0,0	0,0	0,0

Som det fremgår af tabellen, er der under økonomiudvalget indarbejdet en anlægsbuffer på 40 mio. kr. Dog kun ét-årig (i modsætning til servicebufferen, der er indarbejdet i alle år – afsnit 4.4.1). Både denne buffer og servicebufferen er indarbejdet for at imødegå eventuelle sanktioner på landsplan og skabe mulighed for forbrug af overførte midler. Bufferen er ikke finansieret, men neutraliseres af en modpost under finansforskydninger (se også afsnit 7).

For alle de øvrige projekter i anlægsoversigten henvises til de udarbejdede budgetbemærkninger på anlægsområdet for en nærmere beskrivelse.

5.2 Vejledende anlægsramme fra KL

Som noget nyt har KL udarbejdet en vejledende anlægsramme for hver kommune. Rammen vedrører skattefinansierede bruttoanlæg inkl. udgifter til byggemodning og jordkøb.

Rammen fra KL er udarbejdet med udgangspunkt i det historiske anlægsniveau for hver kommune i perioden 2013-2022 (dog fraregnet laveste og højeste værdi i denne periode). For Randers Kommune udgør gennemsnittet 2.519 kr. pr. indbygger sammenlignet med landsgennemsnittet på 3.512 kr. pr. indbygger.

I den endelige opgørelse af rammen er der korrigeret med 25% af forskellen til landsgennemsnittet. Den vejledende anlægsramme for Randers Kommune bliver dermed 248,3 mio. kr.:

Anlægsramme 2023	Mio. kr.
Skattefinansierede bruttoanlæg (inkl. buffer)	236,8
Jordkøb/byggemodning	43,4
I alt	280,2
Vejledende anlægsramme fra KL	248,3
Forskel (overskridelse)	31,9

Tabellen viser i udgangspunktet en overskridelse af anlægsrammen på 31,9 mio. kr. (dog inkl. ovennævnte tekniske anlægsbuffer på 40 mio. kr.).

Det skal bemærkes, at forvaltningen (i henhold til bemyndigelse givet ved vedtagelsen af budget 2023-26) har nedjusteret udgifterne til jordkøb/byggemodning med 10 mio. kr. i 2023. Der er udelukkende tale om en periodeforskydning, idet udgifterne er forøget med 7 mio. kr. i 2024 og 3 mio. kr. i 2025.

Som nævnt i afsnit 3.3.4 viser de foreløbige indberetninger til KL, at de samlede rammer på landsplan overholdes, så ovennævnte overskridelse forventes ikke at give anledning til sanktioner.

5.3 Den 10-årige investeringsplan

Som en del af budgetvedtagelsen for 2023-2026 blev der samtidig vedtaget en ny 10-årig investeringsplan på anlægsområdet. De resterende år i investeringsplanen fremgår af nedenstående oversigt:

10-årig investeringsplan (mio. kr.)	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Pulje til IT og udvikling af folkeskolerne	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Pulje til breddeidræt og idrætsanlæg	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Byen til Vandet/Flodbyen Randers	13,7	13,7	13,7	13,7	13,7	13,7
Byen til Vandet - opsparing til Klimabro	23,0	25,0	27,0	29,0		
Infrastrukturpulje - veje, cykelstier, sikre skoleveje	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Private vejes istandsættelse, udgifter	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Private vejes istandsættelse, indtægter	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Bygningsvedligehold	54,6	56,8	56,8	56,8	56,8	56,8
Pulje til energibesparende foranstaltninger	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4
Naturforvaltningsprojekter	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Pulje til indsats mod dårlige boliger, netto	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Pulje til byfornyelsesprojekter, netto	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
I alt eksklusiv prioriteringspulje	140,4	144,6	146,6	148,6	119,6	119,6
Pulje til politisk prioritering - inkl. demografisk udbygning	44,6	45,4	48,4	51,4	80,4	80,4
I alt inkl. prioriteringspulje	185,0	190,0	195,0	200,0	200,0	200,0

Tabellen viser, at der i kommende års budgetlægninger skal afsættes anlægsudgifter for 185 mio. kr. i 2027 stigende til 200 mio. kr. i 2032.

Opsparingen til Klimabroen indgår i budgettet som en finanspost (jf. også afsnit 7) og stiger med 2 mio. kr. årligt (jf. tidligere beslutning). Opsparingen forventes dog afsluttet i 2030, idet der på det tidspunkt vil være en samlet opsparing til Klimabroen på ca. 50% af den anslåede anlægsudgift til etablering af Klimabroen. Restbeløbet forudsættes finansieret via et statsligt anlægstilskud og/eller lånedispensation.

De 29 mio. kr., der i 2030 anvendes til opsparing til Klimabroen, flyttes fra 2031 og frem ned til puljen til politisk prioritering, der dermed stiger fra 51,4 mio. kr. i 2023 til 80,4 mio. kr. i 2031. Puljen til politisk prioritering er en pulje, der frit kan prioriteres efter behov i de kommende års budgetforhandlinger.

6. Jordforsyning, ældreboliger og brugerfinansieret område

Som nævnt i afsnit 2 er der følgende tre "hvile-i-sig-selv" områder, nemlig:

- Jordforsyning
- Ældreboliger
- Brugerfinansieret område (affaldsområdet)

Disse områder beskrives nærmere nedenfor.

6.1 Jordforsyning

Anlægsbudgettet for jordforsyningen omfatter byggemodning samt køb og salg af jord til bolig- og erhvervsformål.

Budgettet til jordforsyning afspejler principperne i den jordforsynings- og grundstrategi, der er vedtaget af byrådet den 14. november 2022. Strategien skal bl.a. understøtte, at Randers Kommune opnår følgende to målsætninger:

- Foretager opkøb, der understøtter muligheden for at udbyde ca. 50 nye byggegrunde til boliger hvert år. Det vil være en konkret afvejning set i forhold til den aktuelle markedssituation, hvorvidt der udbydes nye grunde i de enkelte år. Grundene udbydes inden for områder, der er prioriterede vækstretninger.
- Foretager indkøb, der understøtter, at der som minimum hele tiden er 30 ha. salgsklar erhvervsjord med nem adgang til E45.

Budgettet til jordforsyning for 2023-2026 kan specificeres som følger:

Jordforsyning (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Grundsalg	-41,7	-58,6	-48,3	-48,8
Jordkøb	17,9	20,9	20,9	20,9
Byggemodning	25,5	28,3	28,6	28,7
Renter	0,1	0,0	0,0	0,0
Afdrag på lån	4,4	2,0	0,8	0,2
Jordforsyning i alt	6,2	-7,3	2,0	1,1

(- angiver indtægter/overskud)

6.2 Ældreboliger

Nedenstående tabel viser budgettet vedrørende ældreboliger i perioden 2023-26:

Ældreboliger (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Drift	-39,2	-39,2	-39,2	-39,2
Renter	1,7	1,7	1,7	1,8
Afdrag	42,6	42,9	43,2	43,6
Ældreboliger i alt	5,1	5,4	5,8	6,2

(- angiver indtægter/overskud)

Tabellen viser, at huslejeindtægterne forventes at udgøre 39,2 mio. kr. i 2023, mens udgifterne til renter og afdrag vedrørende ældreboliger udgør hhv. 1,7 mio. kr. og 42,6 mio. kr.

6.3 Brugerfinansieret område

Budgettet til det brugerfinansierede område (affaldsområdet) kan specificeres som følger:

Brugerfinansieret (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Tjenestemandspensioner (brugerfinansieret)	0,2	0,2	0,2	0,2
Brugerfinansieret område, drift	-12,8	-12,8	-12,8	0,0
I alt	-12,6	-12,6	-12,6	0,2

(- angiver indtægter/overskud)

På det brugerfinansierede område (drift) er der budgetlagt et overskud på 12,8 mio. kr. årligt (til og med 2025) med henblik på nedbringelse af gæld på området.

Ultimo 2021 var gælden på området 32,1 mio. kr. og gælden forventes afviklet frem mod år 2025. Som følge heraf er det budgetlagte overskud på 12, 8 mio. kr. nulstillet i 2026.

Der henvises til budgetbemærkninger på det takstfinansierede område under Miljø og Teknikudvalget for en nærmere beskrivelse heraf.

7. Finansposterne

Under finansposter beskrives kommunens lånoptagelse, afdrag på lån, udviklingen i kommunens langfristede gæld samt finansforskydninger.

7.1 Låneramme 2023-2026

Randers Kommunes låneramme for 2023-2026 er opgjort på grundlag af anlægsbudgettet i det vedtagne budget og den dertilhørende automatiske låneadgang, jf. lånebekendtgørelsen. Derudover er der indarbejdet en lånedispensation på 13 mio. kr.

Lånerammen fremgår af nedenstående tabel:

Lånerammeopgørelse (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Færgedrift			1,2	0,0
Energibesparende foranstaltninger	12,6	15,8	15,8	15,8
Byfornyelse	3,6	3,6	1,6	1,4
Ordinær låneadgang	16,2	19,4	18,6	17,2
Lånedispensation, ordinær pulje	13,0			
Dispensationer i alt	13,0	0,0	0,0	0,0
Låneadgang i alt	29,2	19,4	18,6	17,2
Budgetteret ordinær lånoptagelse	29,2	19,4	18,6	17,2
Ældreboliger	0,0	0,0	0,0	0,0
Låneadgang i alt	29,2	19,4	18,6	17,2

Den samlede låneadgang for 2023 udgør 29,2 mio. kr., og der er budgetteret med fuld lånoptagelse. Den budgetterede lånoptagelse falder til 19,4 mio. kr. i 2024 og er stort set uændret i den resterende del af budgetperioden. Der er ikke budgetteret med opførelse af ældreboliger i 2023-2026, og derfor udgør lånoptagelsen her 0 kr.

I forbindelse med aftalen mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi for 2023 er størstedelen af lånepuljerne bortfaldet. Finansieringen er lagt ind i bloktilskuddet i stedet for.

Tilbage resterer udelukkende den ordinære lånepulje på 200 mio. kr. der er målrettet alle anlægsaktiviteter i kommuner i en økonomisk og likviditetsmæssig vanskelig situation. Randers Kommune er blevet tildelt en dispensation fra puljen på 13 mio. kr.

Låneadgangen reduceres, såfremt kommunen indgår leasingaftaler for anlægsudgifter, lejeaftaler eller udsteder garantier for lån til en række formål. I stedet for at reducere låneadgangen kan et tilsvarende beløb deponeres på en særskilt konto i et pengeinstitut.

7.2 Afdrag på lån

Af nedenstående tabel fremgår de budgetterede afdrag i perioden 2023-2026:

Afdrag på lån (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Skattefinansieret gæld	82,3	80,4	79,5	79,1
Nye lån	0,0	0,8	1,5	2,0
Jordforsyning	4,4	2,0	0,8	0,2
Ældreboliger	42,6	42,9	43,2	43,6
I alt	129,3	126,1	125,0	124,9

I 2023 udgør de budgetterede afdrag 129,3 mio. kr. Heraf udgør ældreboliger 42,6 mio. kr., hvoraf beboerne betaler 42,3 mio. kr. Afdrag vedrørende nye lån udgør 0 mio. kr. i 2023 som følge af, at der er budgetteret med lånoptagelse ultimo året. Afdrag vedrørende langfristet gæld i øvrigt udgør 82,3 mio. kr. i 2023.

7.3 Renter

Ved budgetlægningen er der taget udgangspunkt i de eksisterende låneporteføljer i 2023-2026 samt nye lånoptagelser i budgetperioden.

Renteudgifterne er budgetlagt ud fra de gældende rentesatser på de fastforrentede lån og med en variabel rentesats på 2 % i 2023 og frem. Renteindtægterne fra den likvide beholdning er budgetteret med udgangspunkt i en rentesats på 1 % i hele budgetperioden.

De samlede renteindtægter/-udgifter kan opgøres som følger:

Renteposter (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Renter af likvide aktiver mm.	-7,4	-7,4	-7,4	-7,4
Renteudgifter ældreboliger	1,7	1,7	1,7	1,8
Renteudgifter øvrige lån	18,4	16,5	14,7	13,0
Renteudgifter nye lån	0,0	0,8	1,3	1,7
Renteudgifter jordforsyning	0,1	0,0	0,0	0,0
Renter i alt	12,7	11,7	10,4	9,1
Renter i alt (ekskl. ældreboliger og jordforsyning)	11,0	10,0	8,6	7,4

(- angiver indtægter/overskud)

Renteudgifterne ekskl. ældreboliger og jordforsyning udgør 11,0 mio. kr. netto i 2023, og forventes at falde til 7,4 mio. kr. ved udgangen af budgetperioden. Renter på jordforsyning og ældreboliger indgår i resultatopgørelsen sammen med de øvrige poster under jordforsyning og ældreboliger. Se evt. afsnit 6.1 og 6.2.

7.4 Finansforskydninger

Af nedenstående tabel fremgår en specifikation af finansforskydningerne i budget 2023-2026.

Finansforskydninger (mio. kr.)	2023	2024	2025	2026
Pantebreve	0,0	0,0	0,0	0,0
Frigivelse deponering Naturgas HMN	-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
Frigivelse af deponerede beløb, øvrige	-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
Landsbyggefonden	7,3	8,0	8,1	8,1
Udlån beboerindskud	0,9	0,9	0,9	0,9
Andre langfristede tilgodehavender, ejendomsskatter	0,0	-22,4	0,0	0,0
Bufferpulje (modregning til servicebufferpulje)	-40,0	-40,8	-41,6	-42,4
Bufferpulje (modregning anlæg)	-40,0	0,0	0,0	0,0
Forbrug opsparing	15,0	15,0	15,0	15,0
Klimabro og infrastrukturpulje	8,5	17,0	19,0	21,0
Byen til Vandet - belåning vedr. Randers Havn	3,0	3,0	3,0	3,0
Indbetaling til Feriefonden	12,7	12,7	12,7	12,7
Socialområdet - nedskrivning af gæld	16,8	0,0	0,0	0,0
Hal 4, nedskrivning af reserve	-5,0	0,0	0,0	0,0
Von Hatten, rente- og afdragsfrit lån	2,0	0,0	0,0	0,0
Kommunikationsindsats vedr. Klimabroen	-1,0	0,0	0,0	0,0
Finansforskydninger i alt	-27,0	-13,8	9,9	11,0

(- angiver indtægter/overskud).

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse af ovennævnte poster:

Pantebreve

Pantebreve vedrører Fussingøegnens Friskole. Beløbet er fastsat på baggrund af regnskab 2021. Beløbet udgør 31.000 kr. årligt.

Frigivelse af deponering vedr. Naturgas HMN og andre deponerede beløb

Der er budgetteret med en gradvis frigivelse af deponerede beløb vedr. lejemål samt opførelse af hal 4 ved Randes Arena. Disse udgør 3,6 mio. kr. årligt. Endvidere er der budgetteret med frigivelse af indtægten fra salget af HMN Naturgas, som ligeledes udgør 3,6 mio. kr. årligt.

Indskud i landsbyggefonden

Budgetrammen for indskud i landsbyggefonden udgør 7,3 mio. kr. i 2023 stigende til 8,1 mio. kr. i 2026. Rammen er i udgangspunktet 8,7 mio. kr. årligt, men byrådet har besluttet at finansiere bosætningsaktiviteter via rammen, og derfor er beløbene reduceret i 2023-25.

Andre langfristede tilgodehavender, ejendomsskatter

Der er afsat en indtægt på 22,4 mio. kr. i 2024 vedr. indefrosset ejendomsskat. Randers Kommune har et beløb til gode, som modtages i 2024, når staten overtager området. Randers Kommune har årligt et indtægtstab på indefrysingsordningen. Samlet set udgør indtægtstabet 64,5 mio. kr. Dette tab kan belånes i overgangsperioden. Når opgaven overdrages til staten, skal disse lån indfries. Randers Kommune har imidlertid ikke udnyttet denne lånemulighed i regnskab 2018 og 2019, og derfor vil der være tale om en reel indtægt svarende til tabet i 2018 og 2019.

Bufferpulje serviceudgifter

Der er indregnet en bufferpulje på -40 mio. kr. i 2023-26. Der er tale om en modpost til servicebufferpuljen med henblik på at eliminere den likviditetsmæssige effekt af servicebufferpuljen.

Bufferpulje anlæg

Der er indregnet en bufferpulje på -40 mio. kr. i 2023. Der er tale om en modpost til anlægsbufferpuljen med henblik på at eliminere den likviditetsmæssige effekt af anlægspuljen.

Forbrug af opsparing

Endvidere er der indregnet et skøn over forbrug af opsparing på drift og anlæg på 15 mio. kr. årligt i 2023 og frem. De samlede overførsler ultimo 2026 forventes at udgøre ca. 300 mio. kr. på det skattefinansierede område (service og anlæg).

Klimabro og infrastrukturpulje

I budget 2019 blev der afsat en infrastrukturpulje på i alt 40 mio. kr. til Byen til Vandet – fordelt med 7 mio. kr. i 2019, 9 mio. kr. i 2020, 11 mio. kr. i 2021 og 13 mio. kr. i 2022. Det blev samtidigt besluttet, at opsparingen i infrastrukturpuljen skal fortsætte i årene 2023 og frem med en stigende profil. Der er derfor afsat 15 mio. kr. i 2023 stigende til 21 mio. kr. i 2026. Beløbet er reduceret til 8,5 mio. kr. i 2023, da byrådet tidligere har besluttet at finansiere den ny Havnevej med 6,5 mio. kr. fra denne pulje.

I budget 2019 blev det ligeledes besluttet at igangsætte et løbende låneoptag i takt med, at Randers Havns egenfinansierede anlægsinvesteringer giver kommunen automatisk låneadgang. Disse lån øremærkes Byen til Vandet. I regnskab 2018 var der således en lånemulighed på 16,4 mio. kr. i regnskab 2019 på 22,9 mio. kr., i regnskab 2020 på 11,3 mio. kr. og i regnskab 2021 på 11,6 mio. kr. Disse beløb er indeholdt i den samlede opgørelse af opsparingen til Klimabroen. Beløbet fratrækkes løbende ydelsen på lånene.

Den samlede opsparing til Klimabroen ser dermed ud som følger:

Opsparing klimabro (mio. kr.)	Før 2019	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gammel opsparing (budget 2016)	10,3								
Låneoptagelse (låneramme 2018)		16,4							
Låneoptagelse (låneramme 2019)			22,9						
Låneoptagelse (låneramme 2020)				11,3					
Låneoptagelse (låneramme 2021)					11,6				
Opsparing (jf. budget 2019)		7,0	9,0	11,0	13,0	15,0	17,0	19,0	21,0
Finansiering af havnevej			-9,2		-5,0	-6,5			
Forundersøgelse Klimabro					-3,0				
Renter og afdrag på lån				-1,8	-2,2	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
I alt	10,3	23,4	22,7	20,5	14,4	5,5	14,0	16,0	18,0
Samlet opsparing (akkumuleret)	10,3	33,7	56,4	76,9	91,3	96,7	110,7	126,7	144,7

Note: I budgettaftalen for 2023 er det desuden besluttet at øge kommunikationsindsatsen vedrørende Klimabroen med 1 mio. kr. og finansiere denne indsats via de opsparede midler til Klimabroen.

Indbetaling til Feriefonden

I lighed med tidligere år er der reserveret 12,7 mio. kr. årligt som indbetaling til Feriefonden. Den samlede gæld til Feriefonden udgør ca. 240 mio. kr. pr. ultimo oktober 2022.

Socialområdet – nedskrivning af gæld

Som følge af udviklingen i særligt dyre enkeltsager er socialområdets økonomi ikke i balance. Det afsatte beløb til gældsnedskrivning blevet forhøjet med 8,8 mio. kr. årligt i 2022 og 2023 til 16,8 mio. kr. årligt. Der er derfor afsat 16,8 mio. kr. i 2023 til gældsnedskrivning.

Hal 4 – nedskrivning af reserve

Der blev i forbindelse med budget 2020 afsat et reservebeløb på 15 mio. kr. til dækning af forventede merudgifter til hal 4 i forbindelse med en voldgiftssag. Voldgiftssagen er afsluttet til fordel for Randers Idrætshaller, og det er derfor i forbindelse med vedtagelsen af budget 2023-2026 besluttet at nedskrive budgetreserven med 5 mio. kr.

Von Hatten (rente og afdragsfrit lån)

Fonden til bevarelse af gamle bygninger har haft udfordringer med renoveringen af bygningen Von Hattens træde 7, der huser musikcafeen Von Hatten. Byrådet har besluttet at yde et rente og afdragsfrit lån på 2 mio. kr. til færdiggørelse af ombygningen. Fonden er tidligere bevilget 5,7 mio. kr. til ombygningen.